COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 11.5.2020
COM(2020) 188 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind transpunerea Directivei 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului

1. INTRODUCERE

1.1. Context

Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului (Directiva privind drepturile victimelor sau directiva) a fost adoptată în temeiul articolului 82 alineatul (2) din TFUE. Aceasta prevede o serie de drepturi pentru victimele criminalității și obligațiile aferente ale statelor membre. Directiva privind drepturile victimelor este principalul instrument la nivelul UE aplicabil tuturor victimelor criminalității. Aceasta este piatra de temelie a politicii UE privind drepturile victimelor.

De asemenea, UE a adoptat o serie de instrumente referitoare la nevoile specifice ale victimelor anumitor tipuri de infracțiuni (precum victimele terorismului[1], victimele traficului de ființe umane[2] sau copiii care sunt victime ale exploatării sexuale[3]). Aceste instrumente completează și consolidează Directiva privind drepturile victimelor.

Directiva este obligatorie pentru toate statele membre, cu excepția Danemarcei.

Pentru a facilita transpunerea corectă și la timp a directivei de către statele membre, Comisia a publicat un document de orientare în decembrie 2013[4].

În 2018, Parlamentul European a publicat un raport privind punerea în aplicare a directivei[5], bazat pe un studiu din 2017[6]. De asemenea, Parlamentul European a analizat Directiva privind drepturile victimelor într-un studiu general privind dreptul procedural

---

[1] Directiva (UE) 2017/541 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2017 privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului și de modificare a Deciziei 2005/671/JAI a Consiliului, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32017L0541

[2] Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036 În ceea ce privește punerea sa în aplicare, vă rugăm să consultați Raportul privind transpunerea [COM(2016) 722 final]; Raportul privind utilizarea serviciilor [COM(2016) 719 final] și rapoartele privind progresele înregistrate de Comisia Europeană COM(2016) 267 final și COM(2018) 777 final și, în ceea ce privește acțiunile care au în centru victimele, acțiunile care vizează genul și acțiunile specifice în ceea ce privește copiii: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/publications/eu-anti-trafficking-action-2012-2016-glance_en și https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_anti-trafficking_action_2017-2019_at_a_glance.pdf

[3] Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32011L0093

[4] Document de orientare al DG Justiție privind transpunerea și punerea în aplicare a Directivei 2012/29/UE, Comisia Europeană, DG Justiție, decembrie 2013, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/13_12_19_3763804_guidance_victims_rights_directive_eu_en.pdf

[5] Raport referitor la punerea în aplicare a Directivei 2012/29/UE de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității [2016/2328(INI)], 14 mai 2018 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0168_RO.html

[6] Directiva 2012/29/UE privind drepturile victimelor. Evaluarea punerii în aplicare la nivel european, PE 611.022, decembrie 2017, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/611022/EPRS_STU(2017)611022_EN.pdf

penal în UE, publicat în 2018[7]. În 2019, mai multe părți interesate au publicat rapoarte suplimentare privind implementarea și aplicarea directivei[8].

1.2. Scopul și principalele elemente ale directivei

Scopul directivei este de a garanta faptul că toate victimele criminalității beneficiază de informații, de sprijin și protecție adecvate și sunt în măsură să participe în procedurile penale. Potrivit directivei, victimele sunt recunoscute și tratate într-o manieră respectuoasă, sensibilă, adaptată, profesionistă și fără discriminări de către toți actorii care intră în contact cu ele. Ar trebui acordată o atenție deosebită victimelor cu nevoi speciale, pentru a le proteja împotriva victimizării secundare, a represaliilor și a intimidării. Aceste victime au acces și la servicii de sprijin specializat. Mai mult, directiva prevede că, atunci când victima este un copil, interesul superior al copilului constituie preocuparea primordială.

Directiva se aplică tuturor victimelor, fără discriminare, indiferent de statutul lor de rezident. Aceasta se aplică în cazul tuturor proceselor penale care se desfășoară într-un stat membru al UE, indiferent când și unde a avut loc infracțiunea.

Directiva asigură victimelor dreptul la informare, dreptul de a înțelege și de a fi înțelese, dreptul de acces la sprijin și la protecție în funcție de nevoile individuale, precum și o serie de drepturi procedurale.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a interpretat directiva o dată - în cauza Gambino și Hyka[9]. În această cauză, Curtea s-a pronunțat cu privire la riscul ca drepturile victimelor la protecție și la despăgubire într-un termen rezonabil (articolul 18 și, respectiv, articolul 16 din directivă) să fie afectate ca urmare a audierilor suplimentare care pot fi efectuate în temeiul legislației italiene, la cererea pârâtului, în caz de modificare a structurii completului de judecată. Curtea a clarificat faptul că legislația națională care îi permite pârâtului să solicite reaudierea martorilor în astfel de circumstanțe este compatibilă cu dispozițiile relevante ale directivei.

1.3. Obiectivul și domeniul de aplicare al raportului

După cum se arată la articolul 29 din directivă, prezentul raport evaluează măsura în care statele membre au adoptat acțiunile necesare pentru a se conforma directivei. Directiva privind drepturile victimelor nu prevede doar transpunerea în legislația națională. Ea prevede, de asemenea, că statele membre trebuie să ia măsuri fără caracter legislativ, precum instituirea de servicii de sprijin general și de specialitate și garantarea faptului că specialiștii și alte persoane care intră în contact cu victimele sunt formate de

[7] Acte de procedură penală în întreaga Uniune Europeană – o analiză comparativă a principalelor diferențe selectate și a impactului acestora asupra dezvoltării legislației UE, PE 604.977, august 2018, https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604977/IPOL_STU(2018)604977_EN.pdf

[8] Aceste rapoarte includ: un raport al consilierului special al Președintelui Juncker, Joëlle Milquet, privind „Consolidarea drepturilor victimelor: de la despăgubiri la reparații", publicat în martie 2019, patru rapoarte ale Agenției pentru Drepturi Fundamentale privind justiția pentru victimele infracțiunilor violente, publicate în aprilie 2019, și raportul de sinteză VOCIARE al Victim Support Europe, publicat în iunie 2019.

[9] Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în cauza C-38/18, 29 iulie 2019.

o manieră eficace în ceea ce privește drepturile și nevoile victimelor. Evaluarea are la bază analiza măsurilor naționale de transpunere a directivei care au fost notificate Comisiei și a datelor suplimentare comunicate Comisiei în baza articolului 28 din directivă.

Prezentul raport se axează pe principalele dispoziții ale directivei, grupate în următoarele secțiuni: (1) domeniu de aplicare și definiții; (2) accesul la informații; (3) drepturi procedurale; (4) accesul la servicii de sprijin; (5) justiție reparatorie; și (6) dreptul la protecție.

Raportul evaluează situația în toate statele membre în care se aplică directiva[10].

2. EVALUARE GENERALĂ

Conform articolului 27, statele membre aveau obligația de a transpune cerințele directivei în ordinea juridică națională până la 16 noiembrie 2015. În ianuarie 2016, Comisia a lansat acțiuni de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva a 16 state membre care nu își comunicaseră măsurile de transpunere până la data respectivă[11].

La data publicării prezentului raport, majoritatea statelor membre nu transpuseseră complet Directiva privind drepturile victimelor. Acțiunile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru aceste țări sunt în curs de desfășurare[12].

3. PUNCTE DE EVALUARE SPECIFICE

3.1. Domeniu de aplicare și definiții (articolul 2)

Directiva privind drepturile victimelor prevede standarde minime privind drepturile victimelor. Statele membre pot și sunt încurajate să nu se limiteze la aceste standarde minime.

Articolul 2 din directivă conține definițiile pentru termenii „victimă”, „membrii familiei”, „copil” și „justiție reparatorie”.

O transpunere corectă a definiției victimei (care include membrii familiei unei persoane decedate ca urmare a unei infracțiuni) este deosebit de importantă. Această transpunere definește domeniul de aplicare al drepturilor persoanelor care este prevăzut în directivă.

La nivelul mai multor state membre s-au constatat neconformități în ceea ce privește definiția termenului „victimă”. Fie lipsea definiția termenului de „victimă”, fie nu era specificat faptul că membrii familiei unei persoane decedate sunt considerați victime, ceea ce limitează drepturile acestor membri ai familiei.

[10] Raportul include și Regatul Unit, deoarece vizează o perioadă în care acesta era membru al Uniunii Europene și o parte a perioadei de tranziție în care directiva a continuat să se aplice.

[11] Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Finlanda, Franța, Grecia, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Țările de Jos, România, Slovenia și Slovacia.

[12] Comisia a lansat 21 de acțiuni de constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru transpunerea incompletă a Directivei privind drepturile victimelor împotriva următoarelor țări: Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Franța, Germania, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia și Suedia.

De asemenea, „membrii familiei” unei victime care nu a decedat ca urmare a unei infracțiuni au drepturi în temeiul directivei, în special dreptul la sprijin și protecție. Și transpunerea incompletă a acestei definiții a fost identificată în câteva state membre.

Transpunerea corectă a definițiilor pentru termenii „copil” și „justiție reparatorie” este, totodată, importantă, deoarece aceasta determină drepturile concrete ale persoanelor. La nivelul câtorva state membre s-au constatat neconformități în ceea ce privește transpunerea acestor definiții.

3.2. Accesul la informații (articolele 3-7)

Directiva privind drepturile victimelor conține dispoziții ample privind dreptul de acces la informații. Acesta include dreptul de a înțelege și de a se face înțeles (articolul 3), dreptul de a primi informații cu privire la drepturile victimelor (articolul 4), dreptul de a fi informat în momentul formulării unei plângeri și cu privire la propria cauză (articolele 5 și 6) și dreptul la servicii de interpretariat și traducere (articolul 7).

Articolul 3 prevede obligația statelor membre de a lua măsuri corespunzătoare pentru a asigura comunicarea eficace cu victimele. Această comunicare ar trebui să se efectueze într-un limbaj simplu și ținând cont de caracteristicile personale ale victimei, inclusiv de orice handicap.

Comisia a constatat că punerea în aplicare a dreptului de a înțelege și de a fi înțeles este problematică în mai multe state membre. Sunt incluse și câteva state membre care nu au transpus obligația de a asista în mod proactiv victimele atunci când comunică cu ele (articolul 3). Mai multe state membre nu s-au asigurat că acțiunile de comunicare se desfășoară într-un limbaj simplu și ținând cont de caracteristicile personale ale victimei [articolul 3 alineatul (2)].

Potrivit articolului 4, victimelor trebuie să li se pună la dispoziție, fără întârzieri inutile, un set de informații încă de la primul contact cu autoritățile competente. Transpunerea dispoziției a fost problematică pentru câteva state membre, în special în ceea ce privește cerința ca informațiile să fie furnizate de la primul contact cu autoritățile competente. Mai mult, Comisia a observat o serie de probleme în ceea ce privește aplicarea practică a acestei dispoziții. Punerea eficace în aplicare a obligației prevăzute la articolul 4 implică o bună pregătire a autorităților competente în ceea ce privește modul și de informare a victimelor cu privire la drepturile lor și momentul propice în acest sens.

Potrivit articolului 5, victimele au dreptul de a primi o confirmare scrisă de înregistrare a plângerii, precum și dreptul de a formula plângerea într-o limbă pe care o înțeleg. În mai multe state membre au fost identificate deficiențe în ceea ce privește transpunerea acestui articol. Un stat membru nu a transpus cerința potrivit căreia victimele au posibilitatea de a primi asistența lingvistică necesară la formularea plângerii [articolul 5 alineatul (2)]. O serie de state membre nu au transpus cerința privind traducerea confirmării scrise de înregistrare a plângerii [articolul 5 alineatul (3)]. Alte câteva state membre au limitat furnizarea traducerii doar în cazul victimelor anumitor infracțiuni sau o pun la dispoziție doar la solicitarea victimelor.

Potrivit articolului 6, victimele au dreptul de a primi informații cu privire la propria cauză în cadrul procedurilor penale. Scopul acestei dispoziții este de a garanta că

victimele pot participa la proceduri și sunt informate cu privire la riscurile posibile pentru securitatea lor atunci când, de exemplu, autorul infracțiunii este eliberat sau se sustrage procedurii. Au fost identificate probleme în materie de conformitate într-un număr mare de state membre. În câteva dintre aceste state membre nu exista o cerință clară de a notifica victimele cu privire la dreptul lor de a solicita informații privind decizia de a nu da curs cauzei. În unele state membre nu exista cerința de a furniza aceste informații la solicitarea victimei. Într-un număr mic de state membre, victimele nu sunt notificate cu privire la natura acuzațiilor împotriva autorului infracțiunii [articolul 6 alineatul (1)]. Câteva state membre nu își respectă obligația de a furniza informații victimelor cu privire la stadiul procedurilor penale. Unele dintre acestea nu au transpus această cerință, iar celelalte nu asigură furnizarea acestor informații pe parcursul procedurilor în ansamblu.

Câteva state membre nu au transpus articolul 6 alineatul (3) din directivă. Autoritățile competente din aceste state membre nu prezintă victimelor motivele sau o sinteză a motivelor deciziei cu privire la caz.

Transpunerea obligației de notificare a victimelor cu privire la eliberarea sau evadarea infractorului din detenție [articolul 6 alineatul (5)] constituie un motiv de preocupare în mai multe state membre. Cele mai multe dintre acestea nu au transpus cerința ca victimele să fie informate „fără întârzieri inutile” cu privire la acest aspect. În plus, unele state membre nu au transpus cerința de informare a victimelor cu privire la măsurile de protecție în cazul eliberării sau a evadării din detenție a autorului infracțiunii.

Dreptul la servicii de interpretariat și traducere pentru victimele care nu vorbesc limba în care se desfășoară procedurile penale este prevăzut la articolul 7. Acest drept trebuie să li se ofere victimelor în mod gratuit și la cererea lor.

În majoritatea statelor membre au fost depistate deficiențe în ceea ce privește transpunerea articolului 7. Într-un stat membru, transpunerea este incompletă, deoarece este prevăzută asigurarea interpretariatului doar în timpul procedurilor judiciare [articolul 7 alineatul (1)]. În mai multe state membre au fost identificate probleme de conformitate privind netranspunerea articolului 7 alineatul (2) cu privire la videoconferințe. În unele state membre au fost constatate deficiențe în ceea ce privește transpunerea cerinței de a furniza victimelor traducerea informațiilor esențiale pentru exercitarea drepturilor lor [articolul 7 alineatul (3)]). Aceste deficiențe se referă în principal la absența traducerii motivelor deciziei respective.

Un număr mic de state membre nu au transpus dreptul victimelor de a transmite o cerere motivată ca un document să fie considerat esențial [articolul 7 alineatul (5)]. În mai multe state membre au fost constatate probleme în ceea ce privește transpunerea articolului 7 alineatul (7) privind evaluarea efectuată de autoritățile competente cu privire la nevoia victimelor de servicii de interpretare și traducere. Cele mai multe dintre acestea nu au transpus această cerință. În plus, unele state membre nu oferă posibilitatea de a contesta decizia de a nu asigura servicii de interpretariat sau traducere.

3.3. Drepturi procedurale (articolele 10, 11, 13, 16 și 17)

Mai multe dispoziții din Directiva privind drepturile victimelor referitoare la drepturile procedurale se referă la rolul pe care îl joacă victimele în sistemul de justiție penală dintr-un anumit stat membru. Acest rol diferă de la un stat membru la altul. Astfel, domeniul exact de aplicare al drepturilor procedurale ale victimelor diferă de la un stat membru la altul.

Scopul articolului 10 din directivă este de a garanta că toate victimele au posibilitatea de a furniza informații, opinii sau dovezi pe parcursul procedurilor penale. Normele procedurale aplicabile sunt lăsate la latitudinea dreptului național. Au fost identificate probleme în materie de conformitate în câteva state membre. Acestea se referă în principal la absența măsurilor de protecție necesare pentru audierile victimelor-copii [articolul 10 alineatul (1)].

Articolul 11 prevede drepturile victimelor în cazul unei decizii de neîncepere a urmăririi penale. Un număr mic de state membre nu au transpus integral această dispoziție. De exemplu, unele state membre nu furnizează victimelor suficiente informații care le-ar permite să decidă dacă vor solicita o revizuire a deciziei de neîncepere a urmăririi penale [articolul 11 alineatul (3)].

Articolul 13 privind accesul la asistența juridică a fost transpus integral de majoritatea statelor membre. Totuși, ar trebui remarcat faptul că această dispoziție se referă la dreptul național atunci când este vorba despre stabilirea efectivă a condițiilor sau a normelor procedurale în baza cărora victimele au acces la asistență juridică. Astfel, această dispoziție nu armonizează condițiile în care victimele au acces la asistență juridică.

Articolul 16 din directivă prevede dreptul de a obține o decizie privind despăgubirile din partea autorului infracțiunii, în cadrul procedurilor penale. Toate statele membre, cu excepția unuia, respectă această cerință. De asemenea, statele membre au obligația de a promova măsuri care îi încurajează pe autorii infracțiunilor să furnizeze despăgubiri adecvate [articolul 16 alineatul (2)]. Majoritatea statelor membre au transpus această cerință.

Potrivit articolului 17 alineatul (1), statele membre trebuie să reducă la minimum dificultățile care apar atunci când victima își are reședința într-un alt stat membru decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea. Câteva state membre nu au transpus această cerință.

Au fost identificate, de asemenea, deficiențe în ceea ce privește asigurarea transmiterii fără întârziere a plângerii către statul membru în care a fost săvârșită infracțiunea [articolul 17 alineatul (3)]. Mai multe state membre nu au adoptat dispoziții în acest sens.

3.4. Accesul victimelor la servicii de sprijin (articolele 8 și 9)

Scopul articolelor 8 și 9 este de a garanta că victimele au acces la servicii de sprijin general și de specialitate în funcție de nevoile lor. Serviciile sunt confidențiale, gratuite

și în beneficiul victimelor, înainte de procedurile penale, pe perioada acestora și pentru o perioadă adecvată după încheierea acestora. Membrii familiei au acces la servicii de sprijin în funcție de nevoile lor și de măsura în care au fost afectați.

În ceea ce privește articolul 8 alineatul (1) privind dreptul la servicii de sprijin general, acesta nu a fost transpus integral într-o serie de state membre. Numeroase state membre limitează accesul la astfel de servicii la victimele violenței domestice sau la victimele traficului de ființe umane. În practică, însă, victimele violenței domestice nu primesc sprijin și protecție eficace în mai multe state membre. În plus, nu toate statele membre asigură dreptul la servicii de sprijin pentru membrii familiilor victimelor.

Unele state membre nu au transpus obligația autorităților competente de a direcționa victimele către servicii de sprijinire [articolul 8 alineatul (2)]. În aceste state membre, fie victimele nu sunt direcționate către servicii de sprijinire, fie este direcționată numai o anumită categorie de victime (de exemplu, victimele violenței domestice). Au fost constatate probleme similare în ceea ce privește transpunerea în legătură cu articolul 8 alineatul (3), care prevede obligația statelor membre de a institui servicii de sprijin de specialitate, gratuite și confidențiale. Unele state membre nu au transpus această dispoziție sau au transpus-o incomplet. De exemplu, unele state membre asigură aceste servicii doar pentru victimele violenței domestice sau pentru victimele-copii.

În câteva state membre au fost identificate probleme în ceea ce privește transpunerea obligației ca accesul la servicii de sprijin pentru victime să nu depindă de formularea de către victimă a unei plângeri formale [articolul 8 alineatul (5)]. De exemplu, într-un stat membru, doar victimele violenței domestice au acces la servicii de sprijin fără a raporta o infracțiune poliției.

Articolul 9 alineatul (1) prevede serviciile minime care trebuie oferite de serviciile de sprijinire a victimelor. Câteva state membre nu au transpus această dispoziție în legislația lor. Cu toate acestea, Comisia a identificat măsuri fără caracter legislativ de punere în aplicare a acestei dispoziții.

În ceea ce privește accesul la adăposturi sau la orice altă cazare provizorie adecvată pentru victimele care au nevoie de un loc sigur și sprijinul orientat pentru victimele cu nevoi specifice [articolul 9 alineatul (3)], Comisia a constatat probleme de punere în aplicare în mai multe state membre. Acestea includ, în special, probleme legate de implementarea practică, precum disponibilitatea adăposturilor pentru victimele anumitor tipuri de infracțiuni, și numărul insuficient de adăposturi.

3.5. Justiția reparatorie (articolul 12)

Acest articol are scopul de a asigura că, dacă un stat membru oferă servicii de justiție reparatorie, sunt instituite măsurile necesare care garantează protecția victimei împotriva victimizării suplimentare.

Directiva nu obligă statele membre să introducă aceste servicii. Douăzeci și patru de state membre oferă servicii de justiție reparatorie. Evaluarea de mai jos este relevantă doar pentru statele membre respective.

Un număr mare de state membre vizate nu au transpus complet una sau mai multe dintre condițiile minime pentru justiția reparatorie prevăzute la articolul 12 alineatul (1). Printre exemplele de transpunere incompletă sau incorectă se numără absența obligației ca victimele să dea acordul „informat” cu privire la participarea la proces sau absența garanției privind informarea victimelor în legătură cu rezultatele potențiale ale procesului.

În ceea ce privește direcționarea cazurilor către serviciile de justiție reparatorie [articolul 12 alineatul (2)], s-a constatat că unele state membre nu au instituit nicio măsură specifică.

3.6. Dreptul la protecție al victimelor (articolele 18-24)

Articolele 18-24 au scopul de a asigura protecția victimelor, inclusiv recunoașterea victimelor cu nevoi de protecție specifice.

Articolul 18 prevede obligația statelor membre de a asigura disponibilitatea unei game ample de măsuri de protecție, pentru a le proteja pe victime și pe membrii familiilor acestora împotriva victimizării secundare și repetate, a intimidării și a represaliilor. De asemenea, statele membre au obligația de a proteja victimele și pe membrii familiilor acestora împotriva vătămărilor fizice, emoționale sau psihologice. Articolul 18 se aplică tuturor victimelor și tuturor membrilor familiilor acestora. Au fost identificate probleme în ceea ce privește conformitatea în mai puțin de jumătate dintre statele membre, în special din cauza absenței unor măsuri specifice care să vizeze protecția membrilor familiilor. În câteva state membre, măsurile relevante nu se află la dispoziția tuturor victimelor sau măsurile disponibile nu includ protecția împotriva riscurilor de vătămări emoționale sau psihologice.

Directiva impune evitarea contactelor între victimă și autorul infracțiunii și prevede ca toate noile clădiri ale instanțelor judecătorești să desemneze săli de așteptare separate pentru victime (articolul 19). Au fost constatate deficiențe în transpunerea acestei dispoziții în mai mult de jumătate dintre statele membre, deși unele state membre respectă această cerință, adoptând măsuri practice, fără caracter legislativ.

Articolul 20 vizează prevenirea victimizării secundare a victimelor pe durata cercetărilor penale. Peste jumătate dintre statele membre fie au limitat domeniul de aplicare al acestui articol sau nu l-au transpus deloc. Astfel, de exemplu, câteva state membre nu au transpus cerința privind reducerea la minimum a examinărilor medicale ale victimelor. În câteva state membre, obligația menținerii la minimum a numărului de audieri se referă doar la anumite victime (victime-copii sau victime cu nevoi de protecție specifice).

Articolul 21 are scopul de a asigura dreptul victimelor la protecția vieții private. Unele state membre nu au transpus deloc această dispoziție și mai puțin de jumătate au transpus-o doar parțial.

Articolul 22 este deosebit de important deoarece prevede că fiecare victimă are dreptul la o evaluare individuală a propriilor nevoi de protecție. Scopul său este de a stabili dacă o victimă are o vulnerabilitate deosebită la victimizare secundară și repetată sau la intimidare și/sau răzbunare și de a o proteja în funcție de propriile nevoi.

În mai multe state membre, cerința de a introduce această evaluare nu este pusă în aplicare sau este pusă în aplicare doar parțial. Aceasta afectează respectarea generală a dispozițiilor privind măsurile de protecție specifice prevăzute la articolele 23 și 24 care se bazează pe evaluarea individuală.

În plus, mai puțin de jumătate dintre statele membre nu au transpus articolul 22 alineatul (3) sau l-au transpus doar parțial. Această prevedere menționează situațiile care necesită o atenție deosebită atunci când este evaluată vulnerabilitatea victimelor. De exemplu, în unele state membre, procesul de evaluare individuală nu ține cont de faptul că o infracțiune a fost săvârșită din cauza prejudecăților sau a discriminării.

Alte câteva state membre nu au transpus integral cerințele articolului 22 alineatul (4), potrivit cărora se prezumă întotdeauna că copiii au nevoi de protecție specifice. De exemplu, în unul dintre aceste state membre, legea limitează această dispoziție doar la copiii care sunt victime ale anumitor categorii de infracțiuni.

Articolul 23 prevede măsuri de protecție specifice pentru victimele ale căror nevoi de protecție specifice au fost identificate printr-o evaluare individuală. Victimele trebuie să aibă la dispoziție astfel de măsuri de protecție pe parcursul cercetărilor penale și al procedurilor judiciare.

Mai multe state membre nu respectă această cerință, întrucât nu au transpus una sau mai multe dintre măsurile prevăzute sau le-au transpus incomplet. Această transpunere incompletă derivă, de exemplu, din limitarea disponibilității protecției speciale în ceea ce privește copiii sau victimele violenței sexuale. Ca un alt exemplu, în mai multe state membre, tehnologiile de comunicare nu sunt utilizate în mod eficace în cursul procedurilor judiciare, ca mijloc de a evita contactul dintre victime și autorii infracțiunilor.

Articolul 24 prevede măsuri speciale de protecție care trebuie puse la dispoziția victimelor-copii. În câteva state membre au fost identificate probleme de conformitate și probleme legate de punerea în practică a acestor măsuri. De exemplu, dispozițiile privind înregistrarea audierilor sunt limitate la copiii care sunt victime ale anumitor tipuri de infracțiuni [articolul 24 alineatul (1)].

Articolul 24 alineatul (2) prevede că, dacă nu se cunoaște cu siguranță vârsta unei persoane și există motive să se considere că victima este copil, se presupune că persoana respectivă este copil. Câteva state membre nu au transpus această dispoziție, deși unele o asigură prin măsuri fără caracter legislativ. Transpunerea pare să fie problematică în alte câteva state membre. De exemplu, unele state membre aplică această prezumție doar în cazul victimelor celor mai grave infracțiuni, precum traficul de ființe umane sau abuzul sexual.

4. COLECTAREA DE DATE

Potrivit directivei, până la 16 noiembrie 2017 și, ulterior, la fiecare trei ani, statele membre comunică Comisiei datele disponibile care arată modul și măsura în care victimele și-au exercitat drepturile prevăzute de această directivă (articolul 28). Datele ar trebui să includă cel puțin numărul și tipul infracțiunilor raportate și, în măsura în

care aceste date sunt cunoscute și sunt disponibile, numărul, vârsta și sexul victimelor (considerentul 64).

Doar 4 state membre au furnizat datele statistice relevante până la 16 noiembrie 2017. La 15 noiembrie 2017, Comisia a trimis statelor membre un chestionar, solicitând informațiile menționate anterior pentru anul 2016, până la 16 ianuarie 2018. Douăzeci de state membre au răspuns la chestionar, dar majoritatea au răspuns doar la o parte din întrebări.

Potrivit statisticilor pentru 2016, furnizate de 18 state membre, 26 304 808 infracțiuni au fost raportate în total poliției. Infracțiunile raportate cel mai frecvent sunt cele de furt și cele soldate cu daune materiale.

Statisticile prezentate de 18 state membre arată că 11 120 123 de persoane au raportat o infracțiune în 2016. Datele disponibile arată că aproximativ 40 % dintre victimele infracțiunilor raportate sunt femei. Procentul de femei care sunt victime ale infracțiunilor raportate este deosebit de ridicat în Franța (62 %). În toate statele membre care au răspuns la chestionar, sub 10 % dintre victimele infracțiunilor raportate sunt copii.

5. CONCLUZIE

Directiva privind drepturile victimelor din 2012 este principalul instrument al politicii UE privind drepturile victimelor. Aceasta conține dispoziții ambițioase, care pot îmbunătăți situația victimelor în Uniunea Europeană. Totuși, prezenta evaluare arată că, deocamdată, directiva nu și-a atins pe deplin potențialul. Punerea în aplicare a dispozițiilor directivei nu este satisfăcătoare. Acest lucru se datorează în special transpunerii incomplete și/sau incorecte.

De asemenea, prezentul raport ridică numeroase semne de întrebare cu privire la punerea în practică a dispozițiilor directivei. În majoritatea statelor membre au fost identificate deficiențe în ceea ce privește punerea în aplicare a unor dispoziții-cheie ale directivei, precum cele referitoare la accesul la informații, la serviciile de sprijin și la protecția în funcție de nevoile individuale ale victimei. Se pare că dispozițiile privind drepturile procedurale și justiția reparatorie sunt mai puțin problematice.

Comisia colaborează îndeaproape cu statele membre pentru a depăși dificultățile identificate. De asemenea, Comisia promovează punerea corectă în aplicare a directivei prin acordarea de sprijin financiar[13]. De exemplu, rețeaua europeană pentru drepturile victimelor[14], instituită în cadrul unui grant al UE, asigură un forum de experți naționali care fac schimb de bune practici și discută punerea corectă în aplicare a directivei.

În prezent, împotriva majorității statelor membre au fost deschise acțiuni de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Dacă este necesar, Comisia va deschide și alte acțiuni de

[13] Regulamentul (UE) nr. 1382/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a programului „Justiție” pentru perioada 2014-2020, JO L 354, 28.12.2013, p. 73–83, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/just

[14] https://envr.eu/

constatare a neîndeplinirii obligațiilor pentru transpunerea incorectă și/sau punerea incorectă în practică.